

การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างครอบครัวในเขตเมือง และ เขตชานเมือง
กรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะ เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรี

นายเรวัต แสงสุริยงค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-020-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016360 110306900

**COMPARATIVE STUDY OF FAMILY STRUCTURE IN URBAN AND SUBURBAN
BANGKOK METROPOLIS : A CASE STUDY OF BANG KAPI AND MIN BURI DISTRICTS**

MR. REWAT SANGSURIYONG

Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement

for the Degree of Master of Arts

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-020-5

เรื่อง

เรวัต แสงสุริยงค์ : การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างครอบครัวในเขตเมือง และ เขตชานเมือง กรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะ เขตบางกะปิและ เขตมีนบุรี (COMPARATIVE STUDY OF FAMILY STRUCTURE IN URBAN AND SUBURBAN BANGKOK METROPOLIS : A CASE STUDY OF BANG KAPI AND MIN BURI DISTRICTS) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.งามพิศ ลัทธิสงวน และ รศ.สุนันทา สุวรรโณดม, 153 หน้า ISBN 974-577-020-5

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างครอบครัวในเขตเมืองและเขตชานเมือง โดยกำหนดให้เขตบางกะปิเป็นเขตเมือง และเขตมีนบุรีเป็นเขตชานเมือง ซึ่งความแตกต่างของโครงสร้างครอบครัว จะเป็นดัชนีชี้วัดระดับของความเป็นเมืองในชุมชนบางกะปิและมีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า :-

1. เขตบางกะปิมีครอบครัวเดี่ยวมากกว่าเขตมีนบุรี
2. เขตบางกะปิมีครอบครัวขนาดเล็กมากกว่าเขตมีนบุรี
3. หัวหน้าครอบครัวในเขตบางกะปิและในเขตมีนบุรี ต้องการครอบครัวขนาดเล็ก
4. สามีและภรรยาในเขตบางกะปิและเขตมีนบุรี มีการตัดสินใจเท่าเทียมกัน
5. ครอบครัวในเขตบางกะปิมีการทำกิจกรรมร่วมกันน้อยกว่าครอบครัวในเขตมีนบุรี
6. ภรรยาของหัวหน้าครอบครัวในเขตบางกะปิและเขตมีนบุรี ทำงานนอกบ้านเท่ากัน
7. หัวหน้าครอบครัวในเขตบางกะปิมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวมากกว่าหัวหน้าครอบครัว

ในเขตมีนบุรี

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา สังคมวิทยา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

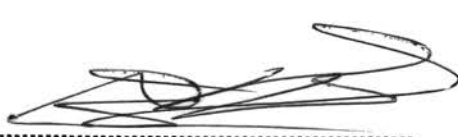
พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

REWAT SANGSURIYONG : COMPARATIVE STUDY OF FAMILY STRUCTURE IN URBAN AND SUBURBAN BANGKOK METROPOLIS : A CASE STUDY OF BANG KAPI AND MIN BURI DISTRICTS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. NGAMPIT SATSANGUAN, Ph.D. AND ASSO. PROF. SUNANTA SUWANNODOM, 153 pp.

The purpose of this research is to make a comparative study of the family structure in an urban and a suburban area of Bangkok Metropolis by using Bang Kapi district as the urban and Min Buri district as the suburban area. The differences between the family structure in those two districts will be an indicator of urbanization. The research results are as follows :-

1. Bang Kapi district has a larger number of nuclear families than Min Buri district.
2. Bang Kapi district has a larger number of small sized families than Min Buri district.
3. Heads of families in Bang Kapi and Min Buri districts desire to have small sized families.
4. Husbands and wives in Bang Kapi and Min Buri districts share the right in the family's decision making equally.
5. Families in Bang Kapi district participate in activities together to a lesser degree than those in Min Buri district.
6. Number of wives working outside home in Bang Kapi and Min Buri districts is equal.
7. Heads of families in Bang Kapi district know more about laws concerning family than those in Min Buri district.

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา สังคมวิทยา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
๑๓๗๖ ๗๕๕๕

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากคณาจารย์หลายท่าน จึงใคร่ขอกล่าวนามไว้เป็นเกียรติ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน อาจารย์ที่ปรึกษา และรองศาสตราจารย์สุรินทร์ สุวรรณโณ อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ที่กรุณาเอาใจใส่ในการให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์มาโดยตลอด จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พัชรา ลภาพ หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ที่กรุณาเอาใจใส่ติดตามความก้าวหน้า ให้กำลังใจและเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ ดิษะกุล ที่กรุณาอบรมสั่งสอนให้รู้ขอบการวิจัย และเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ที่เมตตาให้ความอบอุ่น ให้คำปรึกษาแนะนำ และอบรมสั่งสอนคุณธรรมที่มีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาที่ได้ประสาทวิชาความรู้อันมีค่าแก่ผู้วิจัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณเสากล เขียวสกุล และคุณพิเนต มหาวรรณ ที่กรุณาให้คำแนะนำและใช้คอมพิวเตอร์ช่วยงาน เขียนวิทยานิพนธ์ จนเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณหน่วยงานทุกแห่งและครอบครัวที่เป็นประชากรต้นแบบ ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อคุณพ่อคุณแม่ ที่เอาแรงกาย แรงใจ และกำลังใจที่พล้นับสนุนมาโดยตลอด และขอภูมิใจเรื่องทั้ง 2 ที่เป็นแรงใจเช่นกัน

เรวัต แสงสุริยงค์

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ม
บทที่	
1	บทนำ
	ความเป็นมาและปัญหาการวิจัย..... 1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 5
	ขอบเขตของการวิจัย..... 6
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 6
	แนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 6
	- ก. ระดับความเป็นเมือง..... 6
	- ข. โครงสร้างครอบครัว..... 7
	- ค. วิถีชีวิตของชุมชน เมืองและชนเมือง..... 12
	- ง. โครงสร้างครอบครัวชุมชน เมืองและชนเมือง..... 14
	ลมนตฐานการวิจัย..... 24
	นียมคัพททใซใในการวิจัย..... 25
2	ระ เเบียบวิธีการวิจัยและลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากรตัวอย่าง
	ระ เเบียบวิธีวิจัย..... 29
	ลักษณะทั่วไปของกลุ่มประชากรตัวอย่าง..... 34
3	ผลการวิเคราะห์ เปรียบ เเทบความแตกต่างของครอบครัวใน เหมบางกะปิ และ เขตมีนบุรี
	- ประ เหมครอบครัว..... 46
	- จำนวนสมาชิกในครอบครัว..... 54

บทที่	หน้า
- ความต้องการขนาดครอบครัว.....	59
- การตัดสินใจในครอบครัว.....	69
- การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว.....	76
- บทบาทของภรรยา.....	82
- ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว.....	88
4 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิเคราะห์.....	97
อภิปรายผล.....	103
ข้อเสนอแนะ.....	104
บรรณานุกรม.....	109
ภาคผนวก.....	116
ประวัติผู้เขียน.....	141

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามเพศของหัวหน้าครอบครัว.....	34
2	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามสถานภาพการสมรสของหัวหน้าครอบครัว.	35
3	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามอายุของหัวหน้าครอบครัวและคู่สมรส....	37
4	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว และคู่สมรส.....	39
5	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัว และ คู่สมรส.....	41
6	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามสถานที่ทำงานของหัวหน้าครอบครัว และคู่สมรส.....	43
7	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย เดิม.....	44
8	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว.....	45
9	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามประ เภท.....	47
10	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามประ เภทและอายุของหัวหน้าครอบครัว...	48
11	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามประ เภทและลักษณะอาชีพของ หัวหน้าครอบครัว.....	50
12	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามประ เภทและถิ่นที่อยู่อาศัย เดิม.....	52
13	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามประ เภทและถิ่นที่อยู่อาศัยหลังการสมรส....	53
14	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามขนาด.....	54
15	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามขนาดและลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัว	56
16	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามขนาดและถิ่นที่อยู่อาศัย เดิม.....	58
17	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามความต้องการขนาดครอบครัว.....	59
18	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามความต้องการขนาดครอบครัว และอายุ ของหัวหน้าครอบครัว.....	61

ตารางที่		หน้า
19	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามความต้องการขนาดครอบครัว และระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว.....	63
20	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามความต้องการขนาดครอบครัว และลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัว.....	64
21	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามความต้องการขนาดครอบครัว และบทบาทของภรรยา.....	67
22	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามความต้องการขนาดครอบครัว และถิ่นที่อยู่อาศัย เดิม.....	68
23	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามการตัดสินใจภายในครอบครัวตามรายชื่อ.....	70
24	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามการตัดสินใจ.....	71
25	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามการตัดสินใจและระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว.....	73
26	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามการตัดสินใจและบทบาทของภรรยา.....	75
27	แสดงค่าคะแนนการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิก จำแนกตามรายชื่อ..	77
28	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิก...	78
29	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกและบทบาทของภรรยา.....	80
30	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกและสถานที่ทำงานของหัวหน้าครอบครัว.....	81
31	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามบทบาทของภรรยา.....	82
32	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามบทบาทของภรรยาและอายุของภรรยา...	84
33	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามบทบาทของภรรยาและระดับการศึกษาของภรรยา.....	85
34	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามลักษณะอาชีพของภรรยาที่ทำงานนอกบ้าน.	86
35	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามสถานที่ทำงานของภรรยาที่ทำงานนอกบ้าน	87

ตารางที่		หน้า
36	แสดงความถี่ และร้อยละของความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว จำแนกตามรายข้อ.....	90
37	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว..	91
38	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว และระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัว.....	92
39	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว และลักษณะอาชีพของหัวหน้าครอบครัว.....	94
40	ร้อยละของครอบครัว จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัว และสถานที่ทำงานของหัวหน้าครอบครัว.....	96
41	การขยายตัวของจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี พ.ศ.2486-2531.....	119
42	การขยายตัวของกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2516-2530.....	121
43	การเปลี่ยนแปลงจำนวนและความหนาแน่นของประชากรกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2517-2530.....	123

สารบัญภาพ

รูปที่		หน้า
1	ครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวหน่วยกลาง.....	9
2	ครอบครัวขยาย.....	10